

Treball de Fi de Grau

Títol

Quan estimar és delictes

Dues històries de refugiats per motiu d'orientació sexual a Catalunya

Autoria

Berta Artigas Fontàs

Professorat tutor

David Vidal Castell

Grau

Periodisme

Tipus de TFG

Projecte

Data

03/06/2019

Full resum del TFG

Títol del Treball Fi de Grau:

Català:	Quan estimar és delictes. Dues històries de refugiats a Catalunya per motiu d'orientació sexual			
Castellà:	Cuando amar es delito. Dos historias de refugiados en Cataluña por motivo de orientación sexual			
Anglès:	When love is a crime. Two stories of refugees in Catalonia because of sexual orientation			
Autoria:	Berta Artigas Fontàs			
Professorat tutor:	David Vidal Castell			
Curs:	2018/19	Grau:	Comunicació Audiovisual	
			Periodisme	X
			Publicitat i Relacions Públiques	

Paraules clau (mínim 3)

Català:	Refugiat, sistema d'asil, protecció internacional, drets humans
Castellà:	Refugiado, sistema de asilo, protección internacional, derechos humanos
Anglès:	Refugee, system of asylum, protection international, human rights

Resum del Treball Fi de Grau (extensió màxima 100 paraules)

Català:	El col·lectiu LGBTI ha estat tradicionalment vulnerat i discriminat arreu del món. Actualment encara hi ha països que penalitzen per llei tenir relacions sexuals consensuades entre persones adultes del mateix sexe, i inclús que s'ha permès la pena de mort per aquest motiu. És per això que moltes persones es veuen obligades a emigrar de casa seva i a demanar asil a altres països. Amb aquest treball recullo les històries de tres persones refugiades que van haver d'emigrar de Mali i Nicaragua cap a Catalunya, i totes les dificultats i entrebancs que aquesta
----------------	--

	migració comporta.
Castellà:	<p>El colectivo LGTBI ha estado tradicionalmente vulnerado y discriminado alrededor del mundo. Actualmente, hay países donde aún penalizan por ley tener relaciones sexuales consensuadas entre personas adultas del mismo sexo e incluso se ha permitido la pena de muerte por este motivo. Es por eso que muchas personas se ven obligadas a emigrar de su casa y pedir asilo a otros países. Con este trabajo recojo las historias de tres personas refugiadas que tuvieron que emigrar de Mali y de Nicaragua, y todas las dificultades que esta migración comporta.</p>
Anglès:	<p>The LGBTI community has traditionally been discriminated and persecuted throughout the world. Currently, there are still countries that penalize consensual sexual relationships between adult people of the same sex by law. In some countries the death penalty is applicable. Many people are therefore forced to emigrate from their homes and seek asylum in other countries. With this report, I have compiled the stories of three refugees who were forced to emigrate from Mali and Nicaragua to Catalonia, and all the trouble and obstacles this migration has entailed.</p>

Índex de continguts:

Agraïments:	2
Justificació del tema:	3
Refugiats per motiu d'orientació sexual:	4
Dret d'asil internacional	4
La situació actual	5
Refugiats LGBTI a Catalunya.....	6
Procés de sol·licitud d'asil	6
Metodologia:	8
Justificació de la metodologia:	9
Autocrítica:	11
Quan estimar és delictes.....	13
U: La Nicaragua de Cortázar (Sebastian i Gerald)	15
Dos: La vida nocturna de Mali (Louis)	21
Tres: Fugida (Sebastian i Gerald).....	28
Quatre: L'Estació del Nord (Louis).....	33
Cinc: L'espera (Sebastian i Gerald)	41
Sis: Color vermell diabòlic (Louis).....	45
Bibliografia:	51
Llibres:	51
Documents audiovisuals:.....	51
Webgrafia:.....	51

Agraïments:

El meu paper aquí només ha sigut d'artífex, de modeladora paraules, escenes, diàlegs i idees. La massa, l'essència del relat ja estava creat i té el mèrit d'ells tres, les persones que hi ha darrere de Louis, Gerald i Sebastian. Per la vostra valentia i la de tants altres... Gràcies.

Per la Cristina, en Rodrigo, i totes les persones que fan d'ACATHI un lloc d'acollida. Feu una feina tremendament necessària.

Això és tant meu com vostre.

Justificació del tema:

Aquest reportatge neix el dia que me n'adono que la migració forçada no afecta només a les persones que fugen de la guerra, sinó que són moltes més les persones que per motius aliens a un conflicte bèl·lic volen demanar asil a casa nostra. Entre elles, les persones perseguides per la seva orientació sexual, que és l'eix que em centro al treball.

Amb la Guerra de Síria, els mitjans han ajudat a crear un imaginari col·lectiu on la paraula "refugiat" s'associa directament a la imatge d'un home sirià que fuig de la guerra. Quan en veritat, a casa nostra, sol·liciten asil persones d'arreu del món que fugen del seu país per diferents motius: per ètnia, religió, nacionalitat, opinions públiques, o per pertànyer a un grup social determinat, per gènere o orientació sexual. I aquests refugiats han estat arribant des de fa molt temps i ara, més.

Per altra banda, la voluntat d'aquest treball és humanitzar la migració forçada. Els mitjans de comunicació espanyols han cobert la "crisi dels refugiats" des d'una perspectiva poc humana, fins i tot frívola, recollint xifres, allunyant-se del context, de la descripció i de les històries personals que al final són les que creen empatia amb els lectors.

Finalment, l'elecció d'aquest tema també ha vingut reforçada pel fet que s'han dut a terme pocs estudis centrats en aquesta problemàtica, que és doble. Perquè les persones que fugen per motius de gènere, són discriminades primer per pertànyer a aquest grup social, i després per ser refugiats. Per tant, veig indispensable fer difusió de la realitat que viuen els refugiats LGTBI perquè tothom sigui més conscient que existeix.

Refugiats per motiu d'orientació sexual:

Actualment, 72 països del món penalitzen per llei tenir relacions sexuals consensuades entre persones adultes del mateix sexe. S'ha permès la pena de mort a 8 estats membres de les Nacions Unides per aquest tipus d'actes. A 173 països no es permeten els matrimonis entre persones del mateix sexe. Per altra banda, només a 122 estats membres de l'ONU no s'imposen sancions legals per les relacions privades i consensuades entre persones del mateix sexe, només a 26 estats es permet l'adopció per parelles del mateix sexe i a 22 se celebren i es reconeixen els casaments entre gais i lesbianes.¹

A més, a molts països el col·lectiu LGBTI pateix una discriminació social i una violència equivalent a la persecució, no només per part de l'estat i de les lleis, sinó que per part de la societat.

Totes aquestes dades deixen veure els motius pels quals les persones que pertanyen al col·lectiu LGTBI sovint es veuen obligades a emigrar cap a altres ciutats i/o demanar asil a altres països.

Dret d'asil internacional

El dret d'asil és un dret reconegut a la Declaració Universal dels Drets Humans, on s'estableix que "en cas de persecució, tota persona té dret a buscar l'asil, i a gaudir d'ell en qualsevol país". En l'àmbit mundial, hi ha dos instruments jurídics que ho regulen: la Convenció de Ginebra (1951) i el Protocol de Nova York (1967). A la Convenció de Ginebra es defineix persona refugiada com aquella que "per tenir fonamentats temors de ser perseguida per motius ètnics, religiosos, de nacionalitat, per pertànyer a un grup social o per opinions polítiques, es troba fora del país de la seva nacionalitat, i no pot o no vol, a causa dels esmentats temors, acollir-se a la protecció de tal país. Es pot donar el cas, també, que per raó de manca de nacionalitat

¹ Carrol, A., Mendos, L.R., (2017). Homofobia de Estado. Estado jurídico mundial sobre la orientación sexual en el derecho: criminalización, protección y reconocimiento. Recuperat de: <https://blog.siiis.net/2017/05/homofobia-estado-2017/>

(apàtrides), i pel fet que es troba fora del seu país on abans tenia la residència habitual, no pugui o, a causa de tals temors, no vulgui tornar”.²

Les persones pertanyents al col·lectiu LGTBI estarien inclosos dins d'aquesta normativa per pertànyer a un determinat “grup social”, però a causa de la poca precisió, a Espanya l'any 2009 va entrar en vigor una llei que introduïa com a motiu per demanar protecció internacional tant la persecució per identitat de gènere com l'orientació sexual, tot i que ja abans havia donat asil a persones d'aquest col·lectiu.³

La situació actual

A escala mundial, s'està vivint un dels moments amb més èxodes assolits. Segons les dades recollides per ACNUR, el juny del 2017 hi havia més de 70 milions de persones desplaçades de manera forçada a causa dels conflictes, la persecució i la violència. Es calcula que una de cada cent persones de la població mundial s'ha vist obligada a fugir del seu país d'origen.

El 2017, Espanya va registrar el número més gran de sol·licitants de protecció internacional des de l'aprovació de la primera Llei d'Asil (1984), un total de 31.120 persones. Però el nombre de persones que finalment van rebre una resposta positiva es va reduir quasi a la meitat respecte al 2016. El sistema de protecció internacional, tant en el que es refereix a la tramitació de les sol·licituds com els programes d'acollida i inclusió, està col·lapsat. A finals de febrer de 2018, 42.025 persones esperaven la resolució del seu expedient, la resposta que condicionarà el seu present i futur.⁴

D'aquests, no se sap quan s'han vist obligats a desplaçar-se per motius de gènere i orientació sexual ni a Espanya ni a Catalunya, ja que el Ministeri d'Interior no desglossa les dades de l'asil per motius de persecució. Des de l'exterior, Espanya en general, i Barcelona i Madrid en específic, són percebudes com dues ciutats segures

² Article 1. Convención sobre el estatuto de los refugiados, Ginebra, Suïssa, 28 de juliol del 1951.

³ Llei 12/2009. Boletín Oficial del Estado, Espanya, 30 d'octubre 2019.

⁴ CEAR (2019). Resumen ejecutivo, Informe 2018, Las personas refugiadas en España y Europa. Recuperat de: <https://www.cear.es/wp-content/uploads/2018/06/Resumen-Ejecutivo-Informe-CEAR-2018.pdf>

per la diversitat sexual. Tot i això, la migració sota aquestes característiques moltes vegades és precipitada i no dóna opcions a escollir el destí.

Refugiats LGBTI a Catalunya

ACATHI és una de les poques ONG de l'estat que es dedica a ajudar a les persones refugiades i LGTBI. Ofereixen servei jurídic i psicològic pels refugiats, assessorament per trobar feina, cursos d'idiomes, entre d'altres.

Tot i no tenir dades específiques pels motius que s'han especificat amb anterioritat, des d'ACATHI asseguren que en els últims anys l'asil per motius d'orientació sexual ha crescut, degut principalment a un augment del coneixement que això pot ser un motiu per demanar protecció internacional.

Les persones que arriben a Barcelona no segueixen un perfil en concret, de fet, es caracteritzen per ser un grup molt heterogeni. Molts arriben per avió –tot i que no tots pertanyen a una classe social alta- o en pastera pel sud de la península i provenen de països d'Àfrica del Nord, Centre i Sud Amèrica i Rússia majoritàriament. Solen ser persones joves i soles –ocasionalment arriben parelles-, que s'han vist impossibilitades de seguir vivint al seu país.

Procés de sol·licitud d'asil

Actualment, el procés de sol·licitud d'asil a Catalunya és llarg a causa d'un col·lapse a les Oficines d'Estrangeria de Protecció Internacional. Les peticions d'asil a Espanya s'han multiplicat per 9 en 4 anys i es calcula que hi ha uns 70 mil expedients en procés al Ministeri d'Interior repartits per tot el territori espanyol.⁵

Obtenir el dret d'asil normalment requereix una espera d'1 o 2 anys, tot i que es donen casos on l'espera és més llarga. A l'Oficina d'Estrangeria tarden entre 5 o 6 mesos en fer la primera entrevista per començar a tramitar la sol·licitud del demandant. En aquell moment, s'assigna un NIE a una primera targeta vermella, que autoritza a la persona

⁵ Rierola, S. (productora), Solà, C. (director). (2019). *Sabem acollir?* [documental]. Espanya: Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals.

sol·licitant d'asil a romandre en el territori espanyol durant el període que es decideixi la resolució de la sol·licitud. Amb el NIE, el refugiat podrà obrir un compte bancari, rebre la targeta sanitària i assignar-li un metge de capçalera. Al cap de 6 mesos aquesta targeta s'ha de renovar, i amb la renovació se li dóna l'autorització per treballar.

La segona targeta vermella és renovable cada 6 mesos fins que es publiqui la resolució del cas. Si la resolució és positiva, el sol·licitant aconsegueix l'Estatut de refugiat i el passaport. Si pel contrari, la resolució és negativa, el sol·licitant passa a situació irregular, on no té cap dret legal. Tot i això existeix la possibilitat de demanar la residència per arrelament, és a dir, demostrant que la persona ja s'ha integrat a la societat catalana.

Paral·lelament a aquest procés, després de la primera entrevista, s'obre un programa d'ajuda estatal, que l'estat va destinar-ne la competència a la Creu Roja. La llista d'espera actual és de 6 mesos a 1 any d'espera. Quan el refugiat entra a la primera fase, se li ofereix allotjament i una cobertura integral (alimentació, formació, farmàcia, transport, roba...) durant 6 mesos, que es pot allargar a 1 any en casos extrems. Després es passa a la segona fase, on el sol·licitant obté una quantitat de diners que ha de justificar per lloguer, menjar i altres necessitats bàsiques per la subsistència. Aquesta dura 6 mesos, renovables fins que es compleixin els 2 anys.

La realitat és que aquestes ajudes arriben tard, són insuficients i obliguen a moltes persones –sobretot homes que arriben sols, que són els que no tenen cap prioritat per vulnerabilitat- a dormir al carrer, a cases ocupades, en albergs o en el millor dels casos a centres per sense sostres i cases d'acollida, i menjant en menjadors socials.

Metodologia:

Des de l'inici, vaig escollir que redactaria el reportatge seguint les tècniques del periodisme literari. Per fer-ho, el primer pas per realitzar aquest treball periodístic es va basar a documentar-me sobre quin tipus d'informació existia sobre refugiats LGBTI a casa nostra, sobre com funcionava el sistema d'asil i quines eren les institucions i les onegés implicades en aquesta tasca. Vaig haver de fer una tria de documents que em poguessin servir per al treball, ja que de treballs escrits sobre asil i sobre drets LGBTI al món n'hi ha molts. En les que em vaig centrar van ser bàsicament documents produïts per les grans ONGs d'aquest àmbit com són CEAR (sobretot), ACNUR, asil.cat i ILGA (en l'àmbit internacional).

A partir d'aquí vaig contactar amb ACATHI, una entitat nascuda l'any 2002 amb l'objectiu de donar suport a les persones refugiades per motius d'orientació sexual i identitat de gènere, i vaig començar a col·laborar amb ells. Així, vaig tenir l'oportunitat d'entrar en contacte amb persones refugiades, a conèixer les seves històries i els motius pels quals s'havien vist obligats a desplaçar-se. A més, vaig contactar amb persones expertes en matèria d'asil, per conèixer com funciona i per tenir una visió crítica sobre l'estat del reconeixement d'aquest dret a Espanya i en concret a Catalunya.

En aquest punt vull posar en relleu la dificultat que he tingut en contactar en ONGs grans, que pel col·lapse de feina que tenen i augment de l'interès en aquesta matèria, molts no em van concedir entrevistes.

Seguidament, vaig seleccionar els perfils dels refugiats que s'inclourien al meu treball. Vaig optar per narrar dues històries: la de Louis, que va emigrar de Mali; i la de Sebastian i Gerald, que es van veure obligats a fugir de Nicaragua.⁶ A partir d'aquí vaig treballar amb les persones seleccionades a través de diverses entrevistes en profunditat i paral·lelament, vaig informar-me sobre la situació d'aquests dos països per poder donar un bon context. Per això, vaig assistir a la xerrada "Remiendos de historia" organitzada pel Colectivo Mujeres Matagalpa (Nicaragua) i vaig contactar

⁶ Noms falsos per protegir la identitat dels testimonis

amb en Jordi Escudé, director i fundador de l'ONG Ecos de Mali. Quan vaig tenir tota la informació convenient, vaig començar a escriure el reportatge, seguint la tècnica del periodisme literari.

Justificació de la metodologia:

Per escriure el reportatge vaig escollir la tècnica del periodisme literari, que pretén utilitzar tècniques narratives pròpies de la literatura amb la finalitat de descriure fets reals i periodístics.

Tom Wolfe, a mitjans del segle XIX, va teoritzar sobre aquesta tècnica periodística i li va posar l'etiqueta de "New Journalism". Per ell, el periodisme literari era aquell que feia possible "un periodisme que... es llegís igual que una novel·la" ⁷. Pretenia recollir l'estil en què escrivien una generació de periodistes diversos que van aparèixer al voltant de l'any 1965 als Estats Units. Noms com Norman Mailer, Terry Sauter, Gay Talese eren alguns dels destacats en aquesta revolta literària.

Aquest concepte Wolfe el va explicar al seu llibre "New Journalism", l'any 1973. Les característiques principals del Nou Periodisme es poden resumir en quatre punts principals. La construcció escena-per-escena és el primer. En comptes de descriure els fets objectivament, aquesta tècnica pretenia submergir el lector a l'ambient. El segon punt seria el diàleg, caracteritzat per ser realista i fidel a les persones reals, sense el filtre impersonal que utilitzava la premsa. El punt de vista de la tercera persona o l'alteritat, és a dir, explicar la situació des de la mirada d'un altre, incloent-hi els seus pensaments i sentiments, també seria una característica d'aquest tipus de periodisme. I per acabar, la relació de la categoria social de la vida, el que l'autor reconeix que és el "menys comprès" i que pretén incloure "la relació dels gestos quotidians, hàbits, maneres, costums, estils de mobiliari, de vestir, de decoració, estils de viatjar, de menjar, de portar la casa, maneres de comportament davant dels nens, criats, superiors, inferiors, iguals, a més de les diverses aparences, mirades, passes, estils de caminar, i altres detalls simbòlics que puguin existir dins d'una escena"⁸.

^{7,6} Wolfe, T. (1973), Nuevo periodismo, Barcelona, Espanya: Editorial Anagrama

Així, l'objectiu de Wolfe i de tots els autors d'aquest moviment era transportar el lector al lloc dels fets, que se sentís part de la història. I, com a periodistes, estar sempre tan a prop com sigui possible a l'hora d'investigar sobre els temes, treballant-los sempre de des de l'ètica periodística i allunyant-se del to sensacionalista. El que més tard Gabriel García Marquez va resumir com a “ve, vívelo y expícalo”.

A part, també he tingut en consideració els 13 punts de la Leila Guerriero, tant pel moment de la producció com pel moment de l'escriptura. Tal com ella deia, qualsevol text narratiu es construeix sobre l'art de mirar, sobre un enfocament plantejat i un punt de vista. En el moment de fer les entrevistes, he considerat important treballar amb temps i de forma directa, sobre el terreny, i així crear un ambient de confiança, allunyant-me del sistema pregunta-resposta, si no que l'entrevista passés a ser un diàleg més natural. En aquest sentit he potenciat el treball de camp, he recorregut a l'etnografia per recopilar la informació necessària, amb temps llargs per estudiar, participar i he tingut l'entrevista no dirigida com a eina principal.

També, com apunta Guerriero, he seguit la tècnica d'allunyar-me de l'objectivitat i tenir clar el missatge que vull donar. És a dir, que l'autor i el seu criteri sigui agent actiu en el relat. Tal com explica Marta Lazo, “el cronista es pren el seu temps. Remena en el passat. Canvia el focus i s'ocupa dels marges, de les històries de vides mínimes (que es tornen màximes), per intentar comprendre, per donar compte dels perquès del present i dels possibles futurs, dels límits i de les seves formes. Això sembla significar "mirar" en periodisme narratiu. Mirar per poder explicar, per a ordenar el meu caos. Mirar per percebre de manera participant, mitjançant la interacció amb escenaris i públics, que fa partícip i actant a l'autor, com a creador i subjecte actiu del contingut, que narra i interpreta i del que re apropia sota un prisma analític i crític del què li brinda la realitat circumdant per posteriorment diagnosticar-la i pronosticar-la”⁹

Em va semblar interessant utilitzar aquesta tècnica, ja que permet oferir un relat que per una banda inclou dades i context, propi del periodisme més “dur”, i per altra banda, permet anar més enllà i aprofundir, internar-se en el tema físicament, culturalment,

⁹ Angulo, M. (coord.). (2014). *Crónica y mirada. Aproximacions al periodismo narrativo*, Madrid, Espanya: Libros del K.O. (p. 8)

emocionalment i humanament. Això allunya al lector del to impersonal i objectiu que estem acostumats a llegir a les notícies del dia a dia, per acostar-lo a la realitat dels protagonistes, interpel·lant-lo d'alguna manera, deixant-lo commogut perquè ha viscut la història com si estigués en la seva pell, gràcies als diàlegs, a la descripció d'escenes i a la reflexió dels mateixos pensaments del protagonista.

Recuperant la idea que exposa Albert Chillón al final del seu llibre *La palabra facticia. Literatura, periodismo y comunicación*, crec que aquest tipus de periodisme és necessari per comprendre millor els fets en la societat actual¹⁰.

Dins del món globalitzat, híper tecnològic, on impera la cultura del titular, on cada vegada és més important la rapidesa i la immediatesa per davant de la rigorositat i el contrast, el periodisme literari esdevé una eina necessària per reinventar el periodisme de qualitat des d'un apropament més humà i directe.

Autocrítica:

Aquest tema m'ha permès presentar una realitat que aplegava tant un vessant social com un internacional. En l'àmbit social, crec que el fet de garantir els drets del col·lectiu LGTBI és una responsabilitat que recau sobre tota la societat i per tant, lluny d'abanderar-me de la seva lluita, el que pretenc és que se sigui conscient de la discriminació i rebuig que encara viuen i que s'entengui que hem de lluitar tots per radicar l'homofòbia i la transfòbia. En l'àmbit internacional, m'ha permès entrar en contacte amb dues cultures i conèixer la realitat de dos països completament diferents del meu, fet que ha estat dur, però també enriquidor personalment i professionalment.

M'hauria agradat dedicar més temps a les entrevistes per tal de conèixer en més profunditat les persones que figuren com a protagonistes del reportatge. S'ha de tenir

¹⁰ Chillón, A. (2014), *La palabra facticia. Literatura, periodismo y comunicacion*, Catalunya, Espanya: Guada Impressors SL

en compte que som estudiants i que no requerim tot el temps que ens agradaria. He intentat racionar i gestionar el temps disponible de la manera més efectiva i profitosa que he sabut. Tot i això, considero que he aprofitat els moments compartits, he sabut detectar i fixar-me amb els petits detalls i seleccionar les parts més importants de les seves històries per construir aquest relat.

Per altra banda, considero que l'experiència dels testimonis seleccionats no es pot extrapolar per explicar la situació del col·lectiu LGTBI a tot el món. Hem de recordar que sota d'aquestes sigles, a part de la comunitat gai –que és la que he tractat a aquest reportatge- també s'inclouen les lesbianes, transsexuals, bisexuals i intersexuals. Està clar que per donar una imatge de tot el col·lectiu s'haurien de relatar històries de persones lesbianes o transsexuals, per exemple, que de ben segur que les situacions que han hagut d'afrontar han sigut diferents que les de les persones gais.

En definitiva, considero que el treball realitzat és susceptible de millora, però estic particularment orgullosa d'aquest, ja que és la primera vegada que m'enfronto a un treball d'aquestes envergades i a través d'una tècnica que tampoc no havia utilitzat amb anterioritat i a la qual he anat descobrint (i descobrint-me) sobre el mateix terreny.

Quan estimar és delicte

Dues històries de refugiats per motiu d'orientació sexual a Catalunya

Quan estimar és delictes

Vuit mil quilòmetres de terra i Ocea Atlàntic separen Bamako de Managua. Les històries de les persones, tanmateix, uneixen ambdós continents. Louis, Gerald i Sebastian són víctimes d'una violència que els discriminava per la seva orientació sexual i que els va obligar a fugir del país. Ara, sense conèixer-se, estan units en una abraçada col·lectiva que té la marca del col·lectiu LGBTI, particularment vulnerable i encara perseguit a molts països del món. Quan estimar és delictes.

U: La Nicaragua de Cortázar (Sebastian i Gerald)

El cafè d'en Sebastian va ser curt i el temps d'arreglar-se d'en Gerard, llarg.

- Estàs llest ja?
- Gairebé!!!!
- Va, que si arribem molt tard, no trobarem lloc on aparcar el cotxe.

Sebastian romania assegut al menjador de casa seva, davant d'un ventilador blanc estàtic, que li feia vent mentre esperava a Gerald que, com sempre, tardava molt a arreglar-se.

Era juliol, i encara feia calor. En teoria ja estaven a l'època de pluges, però aquell any es feien pregar i les temperatures encara rondaven els 32 graus. Només de pensar que havien de sortir al carrer i deixar la seva casa petita i fresqueta, als afores del centre de la ciutat, els semblava un suplici. Però avui ho feien per un bon motiu i havien deixat la mandra a part. No n'eren conscients encara, però aquell dia canviaria de ple la seva vida.

- Em poso les sabates i jaestic.
- D'acord. I recorda que si parlem amb algú que no coneixem, diem que som germans. Cap mostra d'amor en públic, que la cosa ja està prou tensa perquè a sobre ens acusin de "maricons". – va dir Sebastian, determinat.

Sortien per manifestar-se en contra del govern per segona vegada. Tant Sebastian com Gerald havien viscut aliens a la política de Daniel Ortega durant tota la seva vida. Ho veien com una cosa "que no anava amb ells". Els semblava bé fessin el que fessin, però la situació havia arribat a uns extrems que ja era impossible quedar-se a casa.

Des de l'abril del 2017, Nicaragua convulsionava. A fora, la situació del país era de caos i fora de control. La societat civil s'havia organitzat per manifestar-se en contra de les reformes que el govern de Daniel Ortega volia instaurar.

Els canvis, que s'havien aprovat el 16 d'abril, buscaven "millorar l'atenció mèdica per a tots i garantir la seguretat social de la població". Entre les reformes que es plantejaven, s'inclouïa la disminució del 5% de les pensions dels jubilats, entre altres mesures. Això va causar cert malestar entre els jubilats, que van decidir fer una manifestació en contra de la reducció de les seves pensions. Veient aquesta reacció, Ortega va ordenar reprimir-los amb violència. La imatge de persones majors colpejades per la policia estatal va circular per les xarxes. Es va crear un rebuig nacional que va impulsar un cicle de protestes, que encara duren i que exigeixen la fi de 12 anys de mandat d'Ortega.

A Sebastian i Gerald els va impressionar tant la foto d'una dona gran, d'uns seixanta anys, amb un trauc al cap que feia que li regalimés sang pel seu cabell blanc i part de la seva cara, que veien impossible seguir mirant cap a una altra banda. Ortega s'estava carregant el seu país i havien de fer alguna cosa per canviar-ho. Per això s'unien a les marxes.

Però la repressió a la manifestació dels jubilats només va ser la gota que va fer vessar el got. La gent cada vegada era més conscient que el govern de Daniel Ortega i la seva esposa Rosario Murillo ja no representaven els ideals de la revolució sandinista, que el 1979 havia triomfat a Nicaragua, quan el Frente Sandinista de Liberación Nacional (FSLN) va fer caure la dictadura d'Anastasio Somoza Dabayle i de la dinastia de la família Somoza, que portava governant des de 1937.

En aquell moment des de la FSLN es va elegir a Daniel Ortega com a president del nou govern de Nicaragua. Ara, des del 2006 que va guanyar les eleccions i novament era president, promovia la continuïtat de la revolució iniciada aquell juliol de feia 27 anys.

Però era una farsa.

De la Nicaragua sandinista “tan violentamente dulce” que havia escrit Cortázar i que havien defensat tantes i tantes persones no en quedava res. O potser sí. Potser estava terriblement present a l’actitud combativa de la gent, però a les polítiques del governant està clar que no.

Ortega havia demostrat en reiterades ocasions que ja no es preocupava pel seu poble, que havia deixat la seva ideologia d’esquerres per fer un tomb cap a la dreta i ser cada vegada més autoritari. De mica en mica, s’havia anat fent amb tots els poders, inclòs el militar, i una reforma de la llei electoral feia que fos molt difícil que sortís escollit el partit de l’oposició. Una oposició que últimament, estava controlada pel mateix Ortega, que no tenia problema en il·legalitzar abans de les eleccions el partit de l’oposició que existís. Tant de dretes com d’esquerres. Això li era igual. Per ell, tots eren uns traïdors que havien abandonat la revolució.

Els Nicaragüencs, alguns dels quals van combatre a la revolució sandinista i encara creien amb els seus ideals, rebutjaven al matrimoni Ortega-Murillo, perquè d’aquella manera no es podia viure. Rebutjaven els fraus electorals, la corrupció de la parella presidencial, el control absolut d’una justícia intendent del govern. Volien que s’acabés la repressió i els assassinats que feien desaparèixer de la nit al dia a persones properes. Aquell règim només els donava una opció: estar a favor del règim. I això no era democràcia ni revolució sandinista.

Aquell dia havien convocat una manifestació que havien batejat com la marxa “juntos somos un volcán”. Algú havia determinat posar aquest nom a la manifestació, que era un vers extret d’una cançó, “yo soy de un pueblo sencillo”. “Porque saben que aunque pequeños juntos somos un volcán, porque saben que pequeños juntos somos un volcán” cantava Luis Enrique Mejía Godoy i era inevitable, tot nicaragüenc associava la lletra d’aquesta cançó a algun bonic record del passat.

A partir d’aquell dia, l’associarien per sempre més a la manifestació.

La rotonda Cristo Rey, on començava la marxa, ja estava plena, i un membre de la Coalición Universitaria estava llegint una proclama en contra del règim d'Ortega. Seguidament, van posar l'himne nacional i quan sonaven les últimes notes, la gent va començar a fer xivarri, a cridar i fer fressa amb botzines que portaven de casa. A aquelles altures, hi havia unanimitat a l'oposició nicaragüenca: no s'acceptaria cap negociació que no inclogués la sortida dels Ortega-Murillo del govern.

La marxa es va iniciar i amb ella, els càntics. Una veu cantant cridava "llibertat dels drets humans" a la que tothom contestava "llibertat!". "Llibertat de premsa", "Llibertat!". "Llibertat presos polítics". "Llibertat". I aixecaven i agitaven les seves banderes blanques i blaves, les banderes de Nicaragua, que paradoxalment representaven estar en contra del govern. Pel règim, les banderes que el representaven eren les negres i vermelles, les del Frente Sandinista.

Gerald i Sebastian de seguida es van unir a aquelles dinàmiques. Al cap de pocs dies sabrien que havien format part d'una de les manifestacions més granes que s'han realitzat contra el govern orteguista. Havien comprat una bandereta petita amb un pal de plàstic que lluïen amb orgull. Van seguir la cercavila que els va portar fins a la rotonda Jean Paul Genie. Gerald es va fixar amb la dona que desfilava al seu costat. Anava acompanyada amb la seva filla i entre les dues portaven una pancarta amb el missatge: "Alvarito, tu Nicaragua respira por vos". En cridar se li negaven els ulls de llàgrimes però contenia l'emoció i el posat ferm. Darrere d'aquella pancarta, una història que compartien moltes famílies per igual: la desaparició o assassinat d'un familiar o algú proper sense cap motiu fonamentat. Una història que cada vegada era més freqüent entre gent jove que només tractava de defensar els seus drets. Aquelles polítiques ja no es podien justificar de cap manera. I en aquell moment, aquella cara desconeguda però al mateix temps tan propera, va fer que la seva participació en la manifestació prengués encara més sentit.

La desfilada l'encapçalaven estudiants de la Universitat Nacional Autònoma de Nicaragua. Molts d'ells havien estat el motor principal de la protesta, la seva rebel·lió

la nit del 18 d'abril va desencadenar la protesta social generalitzada dels següents dies. Com que no havien viscut durant els anys de la revolució sandinista, no compartien cap vincle efectiu amb ella i eren contundents: no volien el futur que els esperava si les coses no canviaven. "Eran estudiants, no eran delinquentes" cridaven alçant el puny, defensant els seus companys que havien estat empresonats per participar en barricades a la seva pròpia universitat. Alguns anaven tapats amb passamuntanyes o amb mocadors triangulars.

A mesura que el govern veia que la resposta del poble era més forta i que cada vegada la seva oposició era més gran i més organitzada, Ortega i Murillo van anar implantant un terrorisme d'Estat més repressiu i violent. Es van prohibir les manifestacions. Es va prohibir dur la bandera blanca i blava del país i qualsevol cosa que t'identifiqués com a contrari al danielisme. Si no, et posaven a la presó, et torturaven o et tiraven un tret directament. I era difícil escapar-ne. Per tot arreu hi havia grups paramilitars, policia i CPCs, el famós "Consejo del Poder Ciudadano", un òrgan creat amb coordinadors a cada barri que informaven la policia i als grups paramilitars qui eren les persones "vandàlicas" o les persones que no formaven part del partit sandinista. Aquests últims organitzaven controls on et supervisaven: a tu, al cotxe, al mòbil. No podies tenir res que et vinculés a l'oposició.

La marxa va acabar amb repressió per part de la policia de l'estat. Ortega i Murillo creien que la violència espantaria i faria callar a la població, però la dignitat i la valentia van seguir desfilant per les avingudes i les places de Nicaragua. Encara que els estiguessin atacant amb armes de guerra, el rebuig de la violència per part de la població era total, fruit d'una contenció i una reflexió admirable. Un intent de transformació. Perquè el que et surt de les vísceres en els casos d'injustícia com aquest seria tornar el cop i pagar amb la mateixa moneda. I això sí que seria anar cap a la destrucció total.

En arribar a casa després de la manifestació, la sensació de satisfacció i la il·lusió d'estar participant d'un moviment que movia masses i que podia canviar la realitat del país encara estava a flor de pell.

Van obrir la televisió i van posar el telenotícies. Pel Canal 6, “l’oficial”, el govern reconeixia que des que havien començat les protestes l’abril passat hi havia hagut al voltant de 199¹¹ morts. Però la CIDH (Comisión Interamericana de Derechos Humanos, que acabaria expulsada del país a finals de desembre) parlava de 264 i més de 1.800 ferits¹². I l’associació de familiars de presos polítics posaven la xifra a més de 800. Tot això sense comptar amb persones ferides, empresonades o desaparegudes, que no se sabia si havien fugit o també els havien posat a la presó.

- Me’n vaig a dormir – va dir Sebastian, enfadat amb la forma que el canal oficial del govern nicaragüenc tergiversava les notícies i explicava la seva versió dels fets.
- I jo – va dir Gerald. I va entrar al bany a rentar-se les dents.

De mentre, Sebastian va anar a passar la clau de la porta de la casa, que havia deixat al mateix pany quan havien entrat. Alhora que feia girar al clau, a terra, hi va veure mig full de paper doblegat. Curiós de veure que un carter li havia deixat una carta sota la porta i no a la bústia que tenien a fora, es va ajupir a agafar-lo.

- “Hijosdeputa” – va dir a mitja veu en desplegar-lo.

Un paper blanc amb lletres en majúscula escrites a bolígraf negre deia: “Maricón, parad de ir a marchas golpistas, es un aviso y ya sabéis que os puede pasar”.

¹¹ EFE. La represión del régimen de Daniel Ortega en Nicaragua acumula 561 muertos y 4.578 heridos desde el 18 de abril. A: infobae [en línia]. América Latina. 8 de gener del 2019. Recuperat de: <https://www.infobae.com/america/america-latina/2019/01/09/la-represion-del-regimen-de-daniel-ortega-en-nicaragua-acumula-561-muertos-y-4-578-heridos-desde-el-18-de-abril/>

¹² Chávez Esquivel, O. CIDH confirma represión contra manifestantes en Nicaragua ante el Consejo Permanente de la OEA. A: La Jornada [en línia]. Nicaragua. 12 de juliol del 2018. Recuperat de: <https://www.lajornadanet.com/index.php/2018/07/12/cidh-confirma-represion-contra-manifestantes-en-nicaragua-ante-el-consejo-permanente-de-la-oea/#.XPTGVogzbIX>

Dos: La vida nocturna de Mali (Louis)

Mali en Bambara significa hipopòtam. En un país sense litoral igual de gran que França i Alemanya juntes, la vida brolla a les costes del riu Níger, que travessa el territori en direcció nord-est. A Bamako, la capital situada al sud, el ritme es para quan apareix un hipopòtam al riu. La gent surt dels cotxes, els hi fa fotos, i es creen grans embussos de tràfic. Potser és per això que es diu així.

Louis sempre que travessava el Pont Des Maryrs encastava la seva cara al vidre del taxi per fixar-se si en veia algun. Però poques vegades se li havia donat l'ocasió. A la majoria de viatges es limitava a quedar abstret mirant el riu, pensant. El trajecte de casa seva al lloc on treballava era l'estona del dia que dedicava a reflexionar.

- Sóc un afortunat en una ciutat plena contrastos. – li va comentar al seu taxi driver. Feia dies que pensava el mateix.

Després de la descolonització i d'aconseguir la independència de l'imperi francès l'any 1959, les coses no havien canviat gaire per la gent que vivia a Mali. El país seguia ocupant les últimes posicions de la classificació de l'Índex de Desenvolupament Humà de les Nacions Unides.

Durant un temps, només va existir un únic partit polític, fins al 1991, quan un cop d'estat va instaurar la democràcia i es va redactar una nova constitució. Tot i que parlar de democràcia en un país on les taxes d'alfabetització són superiors a 80% és gairebé una fal·làcia.

Pensava que vivia en una ciutat de contrastos perquè la població es dividia en dos grans grups. Per una banda, un 1% que guanyava milionades cada any, conformat per una classe política corrupte i persones amb càrrecs al govern. I la resta de la població que es concentrava als poblats fora de la ciutat i vivia amb poc més d'un bol d'arròs al dia. Es dedicaven a l'agricultura, a la pesca o a la compra i venda, perquè

el poc turisme havien tingut s'havia anat esborrant com a efecte col·lateral de la guerra.

Louis havia tingut la sort de pertànyer a la fina classe mitjana del seu país, entre els multimilionaris i la misèria, configurada per malians que treballen a l'administració, fills de francesos colonialistes o soldats de l'exèrcit. Era fill d'una família d'ètnia Senufo, petita, conservadora i catòlica, en un país on la gran majoria seguia la religió musulmana. Parlava francès amb fluïdesa, ja que tant ell com la seva germana, havien tingut l'oportunitat d'anar a un col·legi de monges francès, espai reservat per una minoria. Al parlar aquest idioma, la llengua oficial de Mali –tot i ser només utilitzada per les persones més cultes del país- li havia obert les portes a tenir una feina al Ministeri de Finances, on el van contractar poc després d'acabar el seu grau universitari en Recursos Humans.

La seva passió per la gent l'havia portat a aprendre 5 llengües africanes: bambara, senoufo, mandinka, kassonké i dioula. El trencadís d'ètnies a Mali el formaven 33 d'oficials i moltes més de no-declarades. Les creences lligades a cada ètnia encara suposaven un pes important i moltes persones desconfiaven d'altres només perquè no pertanyien a la mateixa tribu que ells. Sobretot als pobles, on les tradicions imperaven i no es qüestionaven per res ni ningú. Louis, per guanyar-se la confiança i poder connectar amb la gent dels poblats, aprenia el seu idioma. Per demostrar que era, d'alguna manera, com ells.

Volia establir relació directa amb la gent per intentar canviar les coses. Tot i pertànyer a una "classe benestant" no podia ignorar la realitat del país: pobre i estancat per la manca d'educació, arrelat a unes creences del passat que no ajudaven a progressar econòmicament. Per això, va començar a col·laborar amb una ONG anomenada ASDAP que tenia l'objectiu de millorar la qualitat de vida de les comunitats, a través de la implantació de programes de salut i nutrició.

Louis s'encarregava sensibilitzar a la gent sobre la pràctica de l'ablació genital. Actualment, 9 de cada 10 dones encara són sotmeses a aquesta pràctica a Mali. Si

no, les seves àvies no tenen cap problema per qualificar-les com a dones “impures”. Feia xerrades i visitava poblats propers per intentar evitar aquesta pràctica, i a l’oficina tots l’anomenaven doctor i el veien com una persona culta i respectable.

- Contrastos- pensava. Poblats i ciutat. Societat rica i societat pobra. Creients catòlics i creients musulmans. Bambara i francès. Convivia amb totes aquestes distincions. I amb una més: la tremenda diferència de ser heterosexual o homosexual en un país tan tradicional com és Mali.

- Aquesta nit tornaràs a sortir?
- Sí, papa. – Va contestar en Louis.

Aquella conversa ja s’havia repetit massa vegades. Fins i tot semblava que començava a sospitar.

Era divendres. S’estava fent de nit a Bamako i Louis estava a la seva habitació arreglant-se per sortir de festa a un local nocturn. Mali, tot i ser el vuitè país amb menys Índex de Desenvolupament Humà, presumia d’una gran vida nocturna, reservada per les persones amb més poder adquisitiu.

- I amb qui surts?
- Amb els meus amics, papa, els de la universitat.

Sense insistir massa, el seu pare va girar cua i el va deixar fer. Era conscient que durant la setmana tenia molta feina i que el cap de setmana tothom tenia dret a sortir a divertir-se.

De fons sonava Freddie Mercury. Tenia ganes de sortir, però no li hauria fet res quedar-se a casa a escoltar la música que sonava als anys 70 i 80, la seva preferida, ara que havien instal·lat una línia de Wifi a casa seva i podia consumir tota la que

volgués en qualsevol moment. Gloria Estefan, Raphael, Fracis Cabrel... no li importava en quina llengua estiguessin de les lletres cançons. Per ell, la música era un idioma universal.

Es mirava al mirall. Estava bé. S'havia posat una camisa beix amb uns texans foscos i els mocassins negres que utilitzava per anar a treballar. Tenia la cara marcada fruit d'una pubertat dura per l'acne, però no hi podia fer res. Tampoc podia fer res per evitar les seves ulleres negres i quadrades, no les podia deixar a casa, no hi veia.

No sortia amb els amics de la universitat. Era mentida. Havia quedat amb "el seu amic", un noi que feia temps que es veien. Les seves trobades havien de ser de nit i discretes. A la llum del sol, ser homosexual no estava ben vist ni era acceptat. No estava explícitament prohibit al Codi Penal malià, però existia una estigmatització social envers el col·lectiu LGTBI, que en molts casos els obligava a abandonar la seva llar a causa de la violència exercida per part de certs sectors de la societat.

La situació del col·lectiu LGTBI s'havia complicat a partir de la guerra, i no podia evitar sentir-se limitat. La "Guerra del Nord", que va significar un canvi de rumb del país i que segons la versió oficial va acabar el 2013, però que encara esquitxava en l'actualitat.

Tot es remuntava al 2011, quan va caure el règim de Muamar el Gadafi, a Líbia. Aquest, durant la seva dictadura, amb l'objectiu de defensar-se, va crear la seva pròpia guàrdia pretoriana. Per això, va reclutar al voltant de 1.000 tuaregs que feien vida nòmada a la part desèrtica de Mali, al Nord. Els va formar, els va armar, i els va pagar bé, i es van convertir en el nucli dur de la seva guàrdia.

Amb la caiguda de la dictadura, tots els tuaregs que formaven part de l'exèrcit personal de Gadafi i que comptaven amb armes molt més potents que les de l'exèrcit malià, van veure l'oportunitat d'aconseguir la independència d'Azawad, la part Nord del país, que portaven somiant des de feia segles.

Durant el seu descens de Líbia a Mali, van pactar amb els islamistes gihadistes que vivien a la zona del Sahel.

Quan van arribar a la frontera amb Mali, van arrasar una caserna de l'exèrcit amb 300 soldats a dins. Els van degollar a tots. L'exèrcit malià, cansat de morir perquè el govern no els donava armes ni provisions per lluitar contra els rebels del nord, la nit del 21 de març del 2012 es van alçar amb un cop d'estat sota el comandament del capità Amadou Sanogo.

Davant d'aquest poc control governamental, els gihadistes dels nord van apoderar-se de les principals ciutats septentrionals del país, expulsant als tuaregs. Organitzacions islamistes com Boko Haram i Al Qaida del Magreb Islàmic, entre altres, van recolzar-los en tot moment.

El conflicte s'internacionalitzà el gener del 2013 amb l'Operació Serval, on França, sota l'empareda de l'ONU, va intervenir militarment amb l'objectiu de frenar els rebels islamistes lligats a Al Qaida. Amb 8 mil soldats molt preparats, van massacrar a una gran part dels tuaregs i gihadistes situats a la part nord. De manera que oficialment, aquests van perdre la guerra el 2013. Però com a molts conflictes mai es guanya ni es perd... Hi ha zones, com la del Desert d'Ifoghas, que va ser impossible intervenir i on es van amagar radicals que encara organitzen atemptats arreu del territori malià contra persones innocents.

La majoria de persones a Mali, profundament religioses, pensaven que la violència que travessava el país era perquè Déu estava enfadat amb la població. I d'alguna manera apuntaven a la creixent homosexualitat com a motiu d'aquesta molèstia.

Fora del control estatal, havia sorgit un moviment anomenat LCHM "lutte contre l'homosexualité au Mali", que a través de les xarxes socials, enganyava a persones homosexuals o trans, per quedar amb elles i llavors humiliar-les davant de tothom, colpejar-les o el que és pitjor: matar-les.

Louis era conscient d'aquesta pràctica. Ho havia vist a les xarxes socials. El dia abans havia entrat al Facebook i navegant sense rumb fix havia trobat un grup anomenat LCHM Chico 223 que s'havia creat per "caçar homosexuals" segons especificaven al perfil. S'hi penjaven fotos robades d'altres comptes personals, d'homes vestits de dones o persones homosexuals. Apuntaven el seu nom complet i les zones on se'ls podia trobar. També penjaven vídeos de persones colpejades i humiliades en públic. Tot per humiliar al col·lectiu LGTBI.

A un dels últims posts sortia la foto d'un noi amb un vestit de lleopard estret, d'esquenes i girant el cap, dedicant una mirada coqueta a la càmera. "Està cada dia entre nosaltres, està cada dia al mercat" posava al peu de foto. I als comentaris, inundats d'insults i de persones dient que l'havien vist al Monument de la Independència, vestit amb un fulard lila i una gavardina llarga.

Un calfred va recorre l'espina dorsal d'en Louis mentre llegia això a través del seu portàtil Lenovo vell. La foto no era seva, era d'un tal Diably Balla, però li podria passar si no vigilava. L'odi, a través de les xarxes socials, acampava sense cap mena de límit.

Però hi havia un problema: ell no volia renunciar a explorar la seva orientació sexual. Sentia que la força que tenia dins era tan natural i animal, tan simple i pur, tan ell... que estava per sobre de totes les altres coses. Sentia que, malgrat el perill, volia ser ell mateix.

Mirant d'oblidar aquell record que li havia vingut al cap, es va acabar d'arreglar posant-se desodorant i colònia. Va baixar les escales i mentre agafava la cartera i les claus de l'entrada, va escoltar el "no tornis tard" de la seva mare, i el "no prenguis alcohol" del seu pare. "No us preocupeu" va deixar anar ell, per calmar-los, i els va fer un petó al cap a cada un. Va obrir la porta i se'n va anar.

I només de sortir, a la cantonada del final del seu carrer, va veure un grup de joves que últimament sempre estaven allà. Què els hi passava? No ho volia pensar, però en el fons ho pensava: l'estaven controlant?

Va empassar-se la saliva i va intensificar el pas: arribava tard

Tres: Fugida (Sebastian i Gerald)

“Atención vuelo IB7802 dirección Madrid. Se abre la puerta de embarque”.

Per fi obrien les portes del seu vol. Un constant pessigolleig a la panxa els recordava com n'estaven de nerviosos. I emocionats. I tristos. Barreja de sensacions contradictòries. Encara no sabien si començava una nova vida per ells, però sí una nova etapa. Fugien. Marxaven. Emigraven. O s'exiliaven. Era igual quina paraula utilitzessin, la qüestió és que abandonaven el seu país perquè se'ls hi havia fet impossible continuar vivint allà.

- Preparat? – li va dir Sebastian a Gerald.

Sabia que no ho estava. Tot i que els dos veien que la seva situació al país era cada vegada més perillosa, alguna cosa retenia a Gerald a volar cap a un altre país. La seva família tenia molt pes per ell. Pels dos, però Gerald no havia estat mai vivint en un país que no fos Nicaragua i no sabia com ho gestionaria.

- Preparat. – va contestar en un acte d'auto convenciment.

A partir de la seva participació a dues manifestacions en contra del govern del president Daniel Ortega, el juliol d'aquell mateix any, havien començat patir acusacions constantment. Els CPC del seu barri els tenien localitzats i dia si i dia també es llevaven amb insults i amenaces de mort al Facebook, amb missatges sota la porta, amb el cotxe pintat o l'entrada de la seva casa amb escrits a les parets. “Maricones golpistas” posaven, o “si sois vandálicos ya sabéis lo que os puede ocurrir”.

Per primera vegada a la seva vida van viure por. Por de veritat. Estaven espantats perquè la policia i els CPC estaven per a tot arreu. Quan van veure les amenaces constants van deixar d'anar a les marxes contra el govern. Alguna cosa els deia que així, algun dia es cansarien i els deixarien en pau. Feien vida normal, fingint que tot

anava bé. Falsejant constantment moments feliços perquè l'altre de la parella no s'ensorrés. Ignorant les pintades i els missatges.

Però tot havia canviat.

El punt d'inflexió va ser el dia que van veure que realment sí, les seves vides estaven en perill. Era el 19 de juliol i Nicaragua estava de celebració. Es recordava el dia que van entrar les columnes guerrilleres del Frente Sandinista de Liberación Nacional a Managua. Gerald estava treballant a un supermercat al centre de la ciutat i com cada dia, Sebastian el va anar a recollir en acabar la seva jornada laboral, al voltant de les set de la tarda. Amb el cotxe es van dirigir a casa seva, situat als afores de la ciutat, al barri residencial "Las Palmeras", a vint minuts.

- Què tal el teu dia de feina, "mi amor"?
- Molt bé. Però estic cansat, avui érem dues persones menys treballant i la veritat és que es nota la diferència. Encara que per altra banda, hem estat més tranquils. – Gerald parlava i parlava. Fins que en un moment determinat va mirar al retrovisor i la seva veu es va tallar. – Merda.

A darrere seu, hi havia una furgoneta amb 6 persones que ràpidament va identificar de sandinistes perquè duien banderes negres i vermelles. Va tenir el pressentiment que anirien a per ells, tot i que estaven encara lluny.

El cotxe anava a una velocitat superior a la permesa i ràpidament va assolir-los. Va posar l'intermitent i els va avançar. Uf. Havia suposat massa de pressa, potser no els tenien tan localitzats. Va mirar a en Sebastian i va veure als seus ulls que ell també els havia vist i havia pensat el mateix. Estava tens.

I d'un moment a l'altre els tornaven a tenir al costat. I llavors tot va passar molt de pressa: van donar un cop de volant i se'ls-hi van tirar a sobre, ells van sortir de la carretera i el cotxe va quedar parat, i es van ajupir, posant el cap entre les seves cames i protegint-se amb les mans. I van sentir trets. I van sentir gent i crits.

“Gracias a Dios no nos pasó nada”. La gent que va sortir de les cases d’aquella zona els va espantar, i van suposar que els trets els havien tirat a l’aire per intimidar, perquè el cotxe no tenia cap mena de marca. Però sí que es van petar les dues rodes de la banda dreta en xocar contra una muntanya de ciment que hi havia a la vora de la carretera.

- Hem sortit pensant que havien matat a algú. La setmana passada van tirar un tret a un xaval a aquí i el van deixar a la cuneta. – va dir una veïna que s’havia quedat fent-los companyia a en Gerald, mentre en Sebastian trucava als seus germans que els vinguessin a ajudar.

El cor li batejava fort com si se li volgués sortir del pit i no podia controlar la tremolor del cos. Havien estat a punt de morir, literalment. Se sentia atacat. La repressió que sentien com a partidaris d’un canvi en el govern, que es veia agreujat pel fet de ser homosexuals, havia arribat a un nivell massa violent i estava atemptant contra la seva vida i la de la seva parella.

Aquell dia van veure que les amenaces de mort no suposaven una simple forma d’intimidació. No, anaven seriosament i se les havien de prendre a la valenta. I si els havien fitxat com a “golpistas” trobarien la forma de fer-los desaparèixer perquè així ho feien amb tothom. Sabien on vivien i vés a saber quant de temps portaven controlant-los.

- Tenemos que huir – li va dir Sebastian a Gerald aquella mateixa nit.

Estaven espantats. Denunciarien l’atemptat a l’Asociación Nicaraguense para los Derechos Humanos. Era impossible fer-ho a la policia, ja que una denúncia en contra del grup de govern significava arrest directe. Això no era un país demòcrata. Era una guerra en obert contra la societat que només veia com els seus drets es limitaven més cada dia. La repressió d’un poble per mantenir-lo emmudit.

- Mira, la meva germana m'ha dit d'anar a viure amb ella a Tipitapa, als afores de Managua. Allà estarem una mica més tranquils. Podem estalviar i analitzar quines opcions tenim – li va dir.

I així ho van fer. Van estar dos mesos vivint a Tipitapa. Els assassinats i segrestos cada vegada eren més freqüents. Malgrat això, Sebastian i Gerald continuaven fent el trajecte d'una hora i quart des de Tipitapa a la capital per anar a treballar. Aquell viatge diari els exposava i els controls de la policia i dels grups paramilitars eren constants. Va arribar un punt que van veure que aquella rutina era massa arriscada i el 15 de setembre van decidir renunciar al seu lloc de treball.

- Creus que el govern pot tenir llistes de persones “sospitoses” a l'aeroport perquè quan intentin sortir del país els identifiquin i els arrestin? - el seu grau de preocupació començava a vorejar la paranoia. Se sentien com un Winston Smith vigilats per algú totpoderós, sempre present. Els enganxarien?

Quinze dies més tard, agafaven un bus que els portava a l'Aeroporto Internacional de El Salvador. 12 hores havien tardat per travessar part de Nicaragua, tot Hondures i arribar fins a El Salvador, i els quedaven 12 hores més de vol fins a Madrid.

Però tot estava bé. Perquè fugien. Marxaven. Emigraven. O s'exiliaven. I tot estava terriblement malament per la mateixa qüestió.

Des de Madrid agafarien un altre vol fins a Barcelona, la seva ciutat de destí. Que de fet, no l'havien escollit ells, si no més aviat havia sigut fruit de l'atzar. Allà la germana de Sebastian hi tenia un amic que s'havia ofert a acollir-los durant la temporada que fes falta. Era un home d'uns cinquanta anys que també havia emigrat de Nicaragua feia al voltant de 12 anys i que ja estava integrat i en situació regular.

A dins l'avió hi feia fred. Gerald volia dormir una estona perquè el trajecte se li fes més curt però no podia parar de pensar en tot el que havia deixat enrere. La seva família era el que li pesava més, la seva “abuelita”, la seva neboda de 3 anys, que tot just ara

havia après a dir “Gerald”. Els seus amics de tota la vida i els de la universitat. El grau de turisme que estava estudiant i la feina al supermercat. El clima càlid, el “gallo pinto” que preparava la seva mare, la proximitat de la seva gent...

Abandonar Nicaragua. Haver de marxar a viure a un altre lloc i no saber si tindran l'oportunitat de tornar al seu país. Mai se li havia passat pel cap i li produïa un abisme dins seu que el feia respirar fluixet. Tenia vertigen o ganes d'enlairar?

Com ells, tantíssima gent més que es veia obligada a desplaçar-se, a emigrar per la repressió d'un govern dictatorial. Vides interrompudes, plans truncats. Petons i abraçades de comiat, famílies dividides, cases buides. Aquesta era la realitat. I se sentia sol, i a la vegada tan acompanyat per tota aquesta gent!

Ho deixaven tot enrere i posaven rumb cap a Barcelona, una ciutat que només havien vist per Google i que en prou feines coneixien, per instal·lar-s'hi durant un temps llarg, potser tota la vida. El marge d'error era molt petit, ho havien apostat tot. Portaven dues maletes amb les coses bàsiques per sobreviure, i l'interrogant de si els sortiria bé la jugada o no.

Entre aquests pensaments que es confonien entre la incertesa i la il·lusió, l'avió va agafar embranzida i va enlairar-se. La seva mà va buscar instintivament la d'en Sebastian. Va tancar els ulls i es va posar còmode per dormir. Fugien. Però tot estava bé.

Quatre: L'Estació del Nord (Louis)

Sobresalt. Havia tornat a tenir el mateix somni. Una petita seqüència d'imatges l'estava perseguint durant les últimes setmanes.

Es veia a ell mateix sobre d'un plàstic flotant damunt una superfície d'ones inacabable. Configuraven un punt diminut en aquell infinit Mar Mediterrani. Sobre una barqueta fràgil, que s'inundava lleugerament, viatjaven una setantena de persones: un grup heterogeni d'homes joves i vells, dones, embarassades i nens. Anava massa carregada i el petit motoret que la movia amenaçava en fallar en qualsevol moment. Tots provenien de diferents parts del nord d'Àfrica i fugien per diferents motius: la guerra, la pobresa, el maltracta, la sequera... però tots compartien la mateixa esperança als ulls d'arribar a una terra millor que la que havien deixat.

Ell emigrava per ser lliure, per deixar enrere la gàbia on se sentia tancat quan vivia a Mali amb la seva família. Havia estat vint-i-cinc anys intentant dur una vida discreta, invisible, desapercebuda, però ja no podia mantenir ocult el que li era tan natural i animal. Una palissa per part d'un grup de desconeguts mentre tornava de festa va ser la gota que va fer vessar el vas. La mateixa nit, després de discutir amb els seus pares que no l'entenien ni el volien entendre, va decidir que marxava del seu país.

Uns ulls exageradament sortits l'observaven durant tot el viatge. Era l'Abuya, viatjava sol, com ell, fugint del conflicte ètnic i de la pobresa de Kènia. Semblava que li divertís l'escena, estava ple d'il·lusió i esperança, com si la seva vida comencés aquell mateix dia. Louis, en canvi, tenia la vista clavada a la fina i llunyana línia de l'horitzó. Cap a Europa. Intentava crear una barrera transparent al seu voltant que el fes impermeable a la sensibilitat. No volia entrar en contacte amb Abuya ni amb ningú perquè no se li fes més dur. Dins el seu cap no parava de repetir-se la paraula "llibertat, llibertat, llibertat": era l'únic motiu que el feia vibrar per dins i sentir-se viu.

La Terra Promesa, on somiaven refer les seves vides, no era per a tots. De fet, ni per a la majoria.

- De les 75 persones que van pujar a la pastera només 15 van arribar a l'altra banda de l'Estret. L'Abuya va arribar. Ara està a França. - M'explica, impertorbable i es fa un silenci estrany. -
- A quina ciutat d'Espanya vas arribar? –pregunto per trencar el gel.
- Doncs no ho sé.

Alguns van morir, de malaltia o perquè ja estaven massa dèbils. D'altres, simplement els van haver de tirar a l'aigua per mantenir l'equilibri de la barqueta. Si no es mantenia fort físicament i psicològicament, seria el següent d'acabar a l'aigua. Havia de continuar determinat. Cap fred.

El record llunyà d'aquell dia el perseguia com un malson recurrent de la infància. Encara podia sentir els seus peus lleugerament humits sobre la tela de plàstics quan es va despertar. Uns ulls desesperats, una mà demanant ajuda mentre un cos s'enfonsa... Quantes vides s'haurien perdut en aquell mar? Mirava de no pensar-hi gaire. Suposo que es fa més fàcil morir, que viure essent conscient que has abandonat a algú enmig del mar sense saber nedar.

A fora, la veu d'un guàrdia el va fer tornar a la realitat: "fora d'aquí, va", li va etzibar amb cara de pocs amics. Obrien. Una altra vegada començava el dia.

Estava a l'Estació del Nord. Portava exactament 46 dies dormint a una cantonada de l'Estació de busos que l'arrecerava una mica del fred. En incorporar-se, una estirada forta a l'esquena. El tros de cartó que havia convertit en improvisat matalàs, havia demostrat ser insuficient per un bon descans. Igual d'insuficient era la roba que

portava: un jersei de llana que li anava curt, i uns pantalons de xandall gastats i foradats i uns mitjons Adidas vells. Vestimenta massa prima pel fred que estava fent en aquell novembre de 2017.

Es va desplaçar a un carrer proper seguint les ordres del guàrdia. No tenia cap altre lloc on anar. Més tard faria la ruta de sempre pels contenidors de la zona d'Arc de Triomf que ja tenia localitzats i on hi freqüentava a mode de supervivència. A veure si hi havia sort i trobava alguna cosa per menjar. Ara però era massa d'hora al matí, els camions no feia tanta estona que havien passat a buidar-los.

Des que havia arribat a Barcelona havia fet vida al carrer perquè no tenia diners per llogar un pis ni parlava català ni castellà ni sabia on anar ni què havia de fer.

No es movia molt per Barcelona per por a perdre's. No sabia què hi havia més enllà d'uns límits invisibles que s'havia construït ell mateix. Feia dies s'havia traslladat al parc de la Ciutadella, que no quedava lluny d'allà. Hi havia estat vivint uns dies, però va resultar ser una zona violenta, i després que un dia mentre dormia li robessin totes les seves pertinences havia decidit tornar a la zona on havia arribat. Les seves pertinences que es reduïen en una petita maleta verd fosc que s'havia endut de Mali amb objectes significatius per ell. Coses importants.

La seva rutina es basava a asseure's i –intentar, sense molt èxit- parlar amb la gent del carrer perquè l'ajudessin. Als matins deambulava fins a un centre on donaven menjar als sense sostre, que havia descobert per un company que també dormia a l'Estació del Nord.

Perquè no era l'únic que havia passat aquella nit a l'estació. Només a Barcelona, l'any 2017 es van localitzar 1.026 persones sense llar, xifra que suposava més del doble de

les persones que hi havia al carrer deu anys enrere. A més de les persones que es veien obligades a abandonar el seu allotjament i immigrants en situació irregular, ara s'hi sumaven els refugiats. Davant d'un sistema d'asil pràcticament col·lapsat que oferia llargues llistes d'espera per entrar al programa d'ajudes només els donava una opció que era fer vida al carrer durant una temporada.

Refugiat: aquella paraula que relacionem amb un home sirià que fugí de la guerra però no amb un home negre que demana almoïna al carrer. Que no relacionem amb persones de Colòmbia, Veneçuela, Palestina, Ucraïna, El Salvador i Hondures, països que travessen crisis humanitàries que cada dia compliquen més la vida dels seus habitants.

Refugiat: els mateixos que esperàvem que vinguessin amb els braços oberts aquell febrer de 2017 ara es trobaven desemparats al carrer, invisibilitzats.

Els carrers de Barcelona, a aquella hora del matí, estaven tranquils, callats, solitaris. Encara no havia sortit el sol però no tardaria. I amb ell, la marabunta de gent amunt i avall, persones sempre amb pressa, programats per anar als seus llocs de treball corresponents, alineats al mòbil i addictes al cafè.

- Madame, madame - va intentar cridar amb poques forces quan va veure una senyora petita i arrugada que s'acostava.

Però no. De la mateixa manera que va aparèixer girant la cantonada i el va veure, va travessar la carretera per evitar la seva topada. No li va semblar estrany de fet, era el que li passava habitualment.

I allà es trobava, amb la mà encara estesa cap amunt i la lleugera esperança que la dona giraria cua i li deixaria anar una trista moneda amb què podria comprar-se una barra de pa al supermercat. “Quina postura més vulnerable” va pensar en veu baixa.

Lluny quedaven ja aquells dies al seu despatx intentant ajudar a les persones, pensant projectes per sensibilitzar a la població. “Quines paradoxes de la vida” pensava. A Mali treballava dia a dia per provocar el canvi que volien veure els seus ulls. I ara, que es trobava desemparat en aquesta ciutat immensa, ningú li allargava la mà per oferir-li ajuda.

Se sentia diferent. No el veien com a un igual, ho notava amb la mirada. Una mirada que per desgràcia ja li suposava massa familiar, i que barrejava por, indiferència i manca d’empatia. El percebien com una amenaça. Com “l’altre”: el negre, el pobre, el violent i segur que es droga. Això ho notava i el feia sentir tan tremendament diferent. “L’ALTRE, L’ALTRE, L’ALTRE”.

Què havia fet? Perquè havia pres la decisió de marxar del seu país? A Mali, tot i la discriminació per religió i orientació sexual, tenia una vida perfecta: estabilitat econòmica, es dedicava a una feina que li agradava, vivia a una casa –no a un pis– sinó a una casa amb jardí. I compartia el dia a dia amb la seva família.

Se’n recordava de la seva mare... pensaria a felicitar-lo pel seu aniversari?

Des que estava al carrer li havia sorgit el dubte. Durant tot el viatge no havia vacil·lat ni un moment perquè havia entès que estava seguint un camí que el portaria a algun lloc, que estava construint el seu camí.

Però ara, vivint al carrer, dubtava.

Havia deixat Mali feia poc més de dos anys. Havia agafat un bus vell i atrotinat i per 200 “cefes” (uns trenta cèntims) havia anat fins a Tambacouda al Senegal, país veí. Però el camí fins a Europa també l’havia portat per Mauritània, pel Marroc, travessar l’estret i tota Espanya fins a arribar a Barcelona. Havia estat treballant de renta-plats, d’ajudant de cuina, de ventador ambulat, de netejador, de servent. S’havia desplaçat amb bus, amb un camió de fruita i fent autoestop. S’havia fet passar per musulmà per evitar la discriminació de religió, canviant-se el nom per Mussa. Havia guanyat diners i els havia perdut a la frontera o a algun mitjà de transport. “I moltes coses més que no puc dir amb paraules”.

Al Marroc hi va estar vivint 9 mesos. Dormia al garatge d’un home i a canvi li arreglava la casa i li preparava el menjar cada matí. Després d’un temps treballant amb ell, es va sentir amb prou coratge per fer-li la revelació que no parava de retronar-li dins el cap: “vull anar a Europa”. I verbalitzar-lo feia sentir-s’hi més a prop. “A trobar la meva llibertat”.

“Però tot això havia sigut envà” pensava ara. Estava vivint al carrer. Si li haguessin dit això quan estava vivint a Mali no s’ho hauria cregut. Era com si en voler sortir de la seva zona de confort i la seva vida tranquil·la i discreta, hagués ambicionat tant, que ho hagués perdut tot. I estava frustrat. “Potser no ho hauria d’haver fet”, pensava. De les papallones que li creava la paraula “llibertat” abans, ja no en quedava res. Se l’havia repetit tantes vegades que havia perdut tot el sentit.

L’activitat diària havia començat a l’Estació del Nord i ell no s’havia mogut. Així se sentia: brut, malalt, sense forces, imperceptible. Potser s’hauria pogut acostar al centre on repartien menjar als matins, però aquell dia se sentia tan esgotat que va deixar-ho córrer. La glòria de menjar un plat de sopa era massa curta i el seu

cansament massa dens, així que es va limitar a continuar controlant cada detall de les rajoles d'aquell racó de l'estació.

- Aidez-moi, si vous plaît –va cridar amb poques forces a la desesperada. I ningú li va fer cas. Un noi, negre, portava estona esperant a l'entrada de l'estació i l'estava mirant molt. Dissimulava. Què li passava?
- Ets de París? –va dir-li en un instant que les seves mirades van coincidir. I només perquè una persona li dirigís la paraula va semblar que els núvols s'apartessin una mica i que el sol brillés una mica més.
- No... –va contestar amb un fil de veu.
- I com és que parles el francès tan bé?
- Vaig estudiar a una escola francesa, a Mali...
- I què fas aquí, vivint al carrer?
- Doncs no ho sé...

I sense conèixer-lo de res es va fer un lloc al seu costat i li va fer un dels favors més grans que li podrien fer en aquell moment: escoltar-lo. I després d'explicar-li la seva història, es va presentar. Es deia Paul i havia viscut una aventura similar. Estava divorciat i la seva dona i la seva filla l'havien abandonat perquè sabien que era gai. Havia arribat sol a Barcelona, estava sol com ell, i al principi també li havia sigut dur. I parlava i parlava i parlava, mentre en Louis plorava, plorava i plorava.

- Vine, et compraré algunes coses i has de menjar. Després anirem a Plaça Espanya i t'ensenyaré on està la Creu Roja. Allà et donaran una targeta per menjar a un menjador social. I un treballador social, i un advocat. I he vist que tens mòbil, eh? Aquí a Barcelona hi ha moltes associacions que ajuden al col·lectiu LGBTI, podries buscar-ne alguna. Wifi n'hi ha a qualsevol bar. Si vols

fer alguna cosa, truca'm i t'ensenyo Barcelona. Para de plorar, no? No cal que et preocupis, ara estem junts.

“Paul. No l'oblidaré mai. És una persona bona de veritat”

Cinc: L'espera (Sebastian i Gerald)

«Yo, Sebastian Gutiérrez Varquín, casi desde que inicié una relación con Gerald Talomón Ortega, he vivido junto a él en la Ciudad de Managua (capital de Nicaragua). En un barrio residencial, “Residencial Las Palmas”.

Nuestra vida transcurría con cierta normalidad –siempre recibíamos violencia sobre todo verbal a causa de nuestra condición sexual- hasta que el mes de Abril de 2018 (día 18) empezaron los disturbios en Nicaragua por una ley que quería imponer el gobierno que afectaba a la seguridad social».

Era difícil redactar tot el que els hi havia passat en l'últim any en dos folis. L'administració els demanava ser breus i precisos. Però com es podia sintetitzar un gran cúmul d'emocions? Era finals de novembre i Gerald i Sebastian estaven a l'Oficina d'Estrangeria del Passeig Sant Joan, 189. La sala d'espera sencera restava muda, pendents del soroll de botzina que els indicava quan una taula estava lliure per atendre'ls. La gent entrava i sortia, feia fred i se sentia una forta olor a fragància floral de l'home assegut al seu costat.

- Ja gairebé ens toca, només tenim 9 persones més a davant. – va dir en Gerald.

Havia passat un mes i mig des que havien sol·licitat la cita. Però estaven satisfets, perquè de mitjana donaven cita per fer la primera entrevista –i així iniciar el procés d'asil- al cap de sis mesos de demanar-la.

A part dels dos folis amb la seva història redactada breument, també portaven imatges de les pintades que havien fet a la façana de casa seva i al seu cotxe, captures de conversacions on els amenaçaven, els paperets amb missatges ofensius que els havien deixat sota la porta i fins i tot una foto de com havia quedat el seu cotxe després

del dia de l'accident i la denúncia que havien fet a continuació. I la fotocòpia dels seus passaports. Ho tenien tot curosament preparat. Havien tingut sort en aquest sentit també. Hi havia gent que es presentava a l'oficina per demanar asil sense cap mena de document que recolzés la sol·licitud. I això suposava deixar en mans dels treballadors de l'oficina d'asil decidir si es creien la seva història o no.

- D'acord, ara sí que tinc tots els documents que necessito. Aquí teniu – va dir la dona que els estava atenent, estenent-los dos papers blancs amb la seva foto i un número- això és el vostre NIE. En 30 dies heu de tornar, que us donarem la primera targeta vermella, llavors haureu d'entregar el passaport. D'aquí a 6 mesos, el 19 de maig, haureu de tornar a venir i us renovarem la targeta vermella, i amb la renovació, aconseguireu el permís per treballar. Per altra banda, el vostre cas passarà a l'administració i ells s'encarregaran d'avaluar-lo.

“Estem a novembre i ens donen la següent cita... el 19 de maig? Falten 183 dies. Què farem durant tant temps sense poder treballar?” – va pensar Sebastian. “Un altre 19” – va pensar Gerald recordant aquell 19 de juliol que van tenir l'accident.

Tot i que el govern d'Ada Colau havia sigut l'únic fins al moment que havia fet un crit de solidaritat en la crisi del refugi, quedava molta feia per fer. Havien destinat esforços i recursos en crear propostes per millorar la situació i havien inventat eines per desenvolupar en àmbit local, encara que la competència d'asil fos estatal. Malgrat això, els fluxos migratoris en alça els havien aclaparat i les llistes d'asil estaven col·lapsades. Molts demandants es trobaven amb la mateixa situació d'en Gerald i Sebastian, només els quedava una alternativa, esperar. Al carrer, a un hostel, a una casa ocupada, a casa d'un amic. Esperar 183 dies.

183 dies sense poder treballar legalment i havent de viure amb la quantitat de diners que havien portat de Nicaragua i que dia a dia veien reduir-se.

No es podien estar 6 mesos a casa de l'amic de la germana de Sebastian, que tot i que els tractava genial, sentien que ja s'estaven convertint en una molèstia. Per això es van posar a buscar opcions. I es van apuntar a un programa d'ajudes socials de Càritas que finalment va acceptar pagar-los el lloguer d'un dels pisos d'ACATHI. I que encara que ells no ho sabessin, es tractava del mateix lloc en el qual Louis havia estat vivint durant una temporada. El subtil teixit de les coincidències.

Aquell pis no els semblava un mal lloc per refer la seva vida. Estava situat a Trinitat Vella, un dels barris amb menys renda per família de Barcelona, que s'havia convertit en un bressol per la immigració. Apartat, als afores de la ciutat, servia per ocultar la gent més pobra de Barcelona als turistes i a les persones que només freqüentaven pel centre. Així i tot, paradoxalment, la vida hi brollava amb força, la gent feia vida als carrers i passejava, s'asseien a mirar qui passava. El fruiter, d'origen marroquí, sempre saludava amb un "hola guapo" encara que no et conegués.

El pis era petit, es reduïa a una sala gegant que feia de cuina-menjador, una habitació doble, un quarto per la rentadora i un lavabo. Amb el terra de parquet clar, la sala principal era dividida per una barra de bar, que limitava la zona de la cuina, on hi estaven encabits i amuntonats, el microones, el bol de fruita, la liquidadora i la màquina de fer suc. Al menjador, hi lluïa austerament un sofà i una taula rodona i petita per menjar.

En aquell discret apartament havien d'establir-s'hi. Havien de construir una llar. La seva llar. Fins llavors no havien valorat –ni enyorat- la casa on vivien a Managua. Que diferent era viure a un pis com aquell! I no a una casa àmplia, on tenien lloc per a tot.

La setmana que van instal·lar-se va ser emocionant: col·locar les seves pertinences, descobrir el barri, visitar la Sagrada Família i les obres d'Antoni Gaudí. Però quan havien passat ja 15 dies, 3 o 4 setmanes, o 7 o 10... Semblava que el temps els xuclés la vida. Els dies eren hores, i les hores eren minuts, i els llargs minuts els passaven anhelant el moment imaginari que passés alguna cosa a la seva vida. Estaven sols, desesperats, ansiosos. Avorrits. Avorrits de no-fer-res. Es repetien dies iguals i el buit que tenien dins seu els alimentava els dubtes.

- Trobarem feina? Perquè a la televisió només veig que l'atur, aquí, és molt alt. – preguntava Sebastian enfadat.
- Doncs no sé – responia en Gerald.
- Si no hi ha feina pels catalans, què ens pot fer pensar que per nosaltres sí que n'hi haurà?
- Suposo que sí que trobarem alguna cosa –va dir en Gerald amb ganes d'animar.
- Sí, però seran aquelles feines que ningú vol fer, ja veuràs... No ho entenc... Perquè tenim tantes facilitats per venir i llavors hi ha tantes dificultats per fer vida aquí? – va dir, i es va aixecar donant per acabada la conversació.

A vegades sortien a donar una volta pel barri i la idea de sortir de la gàbia els donava una mica d'alè.

- I si ens acostem a Càritas i els hi expliquem la nostra situació?

I així ho van fer. I van començar a assistir a cursos que organitzaven per donar-los eines per la inserció laboral. I d'allà va néixer una motivació que havien perdut feia temps i els movia a fer coses: a preparar un currículum, a seguir formant-se, a buscar feina encara que fos en negre i per hores. A tirar endavant.

I van sentir un impuls intern que els deia que tot aniria bé.

Sis: Color vermell diabòlic (Louis)

“Perquè no podria ser més semblant?” es preguntava Louis mirant el seu NIE de refugiat. Podria ser un carnet plastificat, similar al DNI, amb unes lletres de “NIE de sol·licitant d’asil internacional” o “NIE persona refugiada”... facilitaria més les coses”. Però no. Per no ser, no era ni una targeta. Era rectangle de cartolina, senzill i antiestètic, doblegat per la meitat. Vermell. Vermell fosc. “És un color diabòlic”. Pensava Louis. I això, no només ho deia ell, ho confirmava la seva experiència.

Quan per fi havia aconseguit que li renovessin la targeta amb el seu NIE de refugiat, la més coneguda “targeta vermella”, semblava que les complicacions del seu camí cessarien. Però en pocs dies va veure que no seria així.

- Bona tarda, estic buscant feina, de qualsevol cosa. Li podria deixar el meu currículum? –va dir amb un català assajat de casa a l’home que semblava l’amo del bar. S’havia vestit amb la seva camisa nova, volia fer bon afecte. La renovació de la targeta li donava permís per treballar i volia trobar feina per guanyar diners.
- Tens permís per treballar? – va preguntar. Mai fallava.
- Sí.
- Me’l podries ensenyar, si us plau? – i de dins de la butxaca de davant de la seva ronyonera va treure la seva targeta vermella.
- Què és això?
- El NIE de les persones refugiades, senyor. – va respondre, mig orgullós, mig avergonyit.
- Perdona eh, però no vull “lios”, ho sento, no sé què és la targeta vermella, no puc contractar-te...

Davant el desconegut, la porta tancada. No va ser al primer ni l’últim lloc on el fet de tenir un títol de refugiat, a més de ser una persona racialitzada, li havia valgut un “no” com a resposta.

Les mateixes complicacions va tenir quan va voler obrir-se un compte bancari. El dia que es va decidir, va anar a La Caixa, i tot i ser legal, li van respondre molt amablement que “amb aquesta targeta vermella no es podia”. Igual a ING Direct. La mateixa actitud insolent, la mateixa mirada d’odi i d’incertesa que quan estava vivint al carrer. La porta tancada.

No ho va aconseguir fins que va anar a parlar-ne a ACATHI. La seva treballadora social li va recomanar que anés a la Caixa d’Enginyers, i que si tenia algun problema, la truqués. I no va tenir cap problema.

Cada dia se sentia més en deute amb ACATHI. Pocs dies després de la trobada amb en Paul, es va presentar a la porta d’aquella organització que havia trobat al Google i que s’anunciaven amb un “Facilitamos un espacio donde abordar situaciones de vulnerabilidad de personas LGTBIQ+ y refugiadas”. Estava segur que el podrien ajudar, així que amb l’ajuda del Google Maps –que li havia esdevingut una eina imprescindible- s’hi va atansar.

Estava situat al carrer Balmes, poc després del luxós “Olivia Balmes Hotel”. A mà esquerra, una porteta blanca amb un mànec de guitarra que feia la funció de pom. “Suposo que deu ser aquí”. I sorpresa, la porta estava oberta.

Poc després descobriria que aquella porta d’aquell local estava sempre oberta per a tothom.

A ACATHI el mateix dia que va arribar-hi el van portar al metge. Quan encara vivia al carrer, hi anava als matins a parlar amb en Mathias, el psicòleg. Més tard es va apuntar a les classes de català i de castellà, li calia aprendre el vocabulari bàsic per fer vida. I el va aprendre fàcil. I poc després li van llogar un pis que tenien a Trinitat Vella i que Louis pagava com podia.

Però a ACATHI, ara, només hi anava de tant en tant a les quedades d’oci els divendres a la tarda. Li agradava l’ambient que es formava, hi tenia companys i persones que

l'havien ajudat molt a tirar endavant, però sentia que la seva vida havia passat a un altre esglaó, que l'anar-i-venir de persones noves de l'associació no l'omplia tant. Per Louis, les coses havien canviat. Havia trobat una feina, havia començat a sortir amb un noi, i s'havia traslladat a viure amb ell.

- A quin pis va, senyora? –va preguntar-li a una dona major que venia carregada d'un carro de la compra, mantenint-li oberta la porta de l'ascensor i intentant lluir un somriure després d'un dia llarg i feixuc de treball.
- Al tercer. I tu?– li va contestar la dona, inquieta. – que vius a aquí?

- Sempre igual- li va comentar a en Miquel, la seva parella, mentre s'asseia al sofà del pis que compartien prop de l'estació de trens de l'Hospitalet de Llobregat. – em pregunten si visc aquí perquè sóc l'únic negre de l'edifici. Em farien la mateixa pregunta si tingués la pell blanca?

No feia més de 3 setmanes que la seva parella li havia proposat de traslladar-se a viure al seu pis i ara vivien junts, tot i el grapat de contradiccions i incoherències que això suposava per la seva comunitat de veïns i per la majoria de les persones de Barcelona, que els miraven estranyats quan anaven passejant de la mà o quan els veien parlant català. Louis no s'explicava el nivell de racisme que havia d'afrontar dia si i dia també. Barcelona, la capital cosmopolita, ciutat internacional, però amb uns valors discriminatoris interioritzats fins a les tranques. Al principi, quan sentia el xiuxiueig d'algú després de passar, s'enfadava i de vegades, es girava a dir-li alguna cosa. Inclús la seva parella s'havia discutit amb vianants per defensar-lo. Però a hores d'ara, el desgast era tant, que ja ho havia deixat córrer. “Algun dia entendran que el món no només gira per Europa”, pensava. I seguia amb el següent exercici d'anglès pel Duolingo, que estava obstinat a aprendre.

Els dies passaven amb una estranya tranquil·litat impròpia de la seva vida, que feia molt que no havia pogut assaborir. Potser feia més de 4 anys, quan encara vivia a Mali. Potser en tota la seva vida havia sentit aquella tranquil·litat... Tenia feina a un Call Center al carrer Urgell al que anava cada matí i tornava cap a les 6 de la tarda al pis. Estava pendent de la resolució del seu cas però tenia la seguretat que la resolució seria positiva i que aviat aconseguiria l'Estatut de refugiat i el passaport. Un passaport, normal. Així, podria deixar enrere l'etapa amb la targeta vermella diabòlica.

I sense voler-ho havia arribat una altra vegada el 26 de març. I havien sopat truita de patata i canapès per celebrar-ho amb en Miquel perquè preferia que fos un dia com qualsevol altre.

Però no ho era perquè el dia del seu aniversari. 29 anys.

I davant de les espelmes, es descobria a ell mateix pensant amb la seva família. Amb aquest, serien 4 aniversaris sense veure'ls. I encara que ho evités, els trobava a faltar. El seu pare, seriós com sempre, la seva mare, rodoneta acarant-li el cap. I la seva germana, valenta, orgullosa, aclucant-li l'ull. Haurien envellit?

Però llavors mirava al seu davant i veia al Miquel i no podia mesurar la sort havien tingut en trobar-se. Li aportava felicitat i sabia entendre i respectar els seus silencis quan estava trist. I posava les coses que els unien sempre per davant de les coses que els separava. Era valent, ell també.

L'aniversari era un bon dia per fer balanç, per mirar enrere i adonar-se'n de la mà d'anècdotes col·leccionables que li havien passat els últims temps des que va deixar Mali. Havia estat una aventura perillosa, però en girar el cap, se sentia tremendament orgullós de si mateix. De la seva resiliència i constància, del seu empeny en tirar endavant, en saber que el camí no s'acaba, no s'acaba mai.

"Todo pasa y todo queda, pero lo nuestro es pasar. Pasar haciendo caminos, caminos sobre la mar", les paraules de Machado cantades per Serrat a la seva cançó preferida

en llengua catalana se li havien quedat calades al seu interior des del primer dia que les va escoltar. I quin sentit prenen en aquell moment!

No sabia si mai s'arribaria a integrar a la societat catalana. S'havia trobat a gent bona, sí, a molta, començant per en Paul, la Cristina, en Rodrigo i en Mathias d'ACATHI, o en Miquel. Però també s'havia creuat molta gent que s'esforçava a encasellar a les persones a un calaix, sota una etiqueta. El "caní", la "xoni", el "gitano", la "pija", el "fatxa", el "xulo"... Estereotips i clixés marcats per establir les diferències, per remarcar que ells no pertanyien al mateix grup social. La caixa dels "ells" i la caixa dels "nosaltres". Els intel·ligents i els incapaços. Amb els que confiem i els que tractem d'evitar. Els que sempre han estat vivint a aquí davant dels immigrants.

En el seu cas, el "negre": malvat, ignorant, il·legal, provinent d'una societat atraçada, que no s'integra i que ha vingut a treure'ns la feina. Com si el simple fet d'emigrar del país per motius d'orientació sexual -o pels que fossin- no comportés suficient càrrega emocional, per a aguantar a aquesta mena de comentaris. Ell era molt més que tot això. Desesperat, volia cridar als quatre vents que el que ens diferenciava era circumstancial però que el que ens unia... el que ens unia era universal. La pau i la serenitat que aporta la música, l'amor i cura per la família i pels teus, el desig de ser millor persona que ahir. El fet de voler descobrir coses noves i tastar sabors estranys, gaudir de les Falles, emocionar-se amb la pel·lícula de "Bohemian Rhapsody", rebre el sou a finals de mes i sentir-se'n orgullós de saber que l'has guanyat amb el teu esforç... són sentiments universals. A tots ens agrada ballar, cantar a la dutxa, tenir sexe i enamorar-nos perdudament. Igual que tots ens sentim sols de tant en tant.

Aquestes coses ens uneixen perquè són humanes. El motor d'on neixen les coses, la sinceritat, la veritat, l'esforç, l'amabilitat... no coneix de fronteres ni països ni colors de pell ni ètnies superiors a les altres.

I per davant de tot això, el seu profund desig permanent de ser la persona que vol ser, sense ser criticada o exclosa del grup, com li passava a Mali que l'assenyalaven per ser cristià i homosexual i com li passava a Catalunya quan veien que tenia la pell

negra. Com tots, Louis volia ser un mateix i que l'acceptessin. Tan sols això. "No sé com definir la llibertat que venia a buscar a Europa, però crec que poder expressar-me tal com sóc seria alguna cosa aproximada". I gaudir lliurement del regal més gran que li ha donat la vida: el de saber estimar. Que també traspassa fronteres. O ho hauria de fer. Perquè quan estimar és delictu, les coses no tenen cap mena de sentit.

- I tu, Louis, com és que saps parlar tan bé el francès? Ets de París? –li va preguntar el coordinador de la seva àrea del Call Center on treballava. "Vaja" va pensar ell, i va recordar el que li deia sempre la seva parella: "Diga'ls-hi que sí el pròxim dia, és el que volen sentir".
- Sí, de París, però ja estic aprenent una mica de català.
- Veus, m'ho pensava – va respondre divertit- tens cara d'haver viscut allà.

Bibliografia:

Llibres:

Angulo, M. (coord.). (2014). *Crónica y mirada. Aproximacions al periodismo narrativo*, Madrid, Espanya: Libros del K.O. (p. 8)

Chillón, A. (2014), *La palabra facticia. Literatura, periodismo y comunicacion*, Barcelona, Espanya: Guada Impressors SL

Wolfe, T. (1973), *Nuevo periodismo*, Barcelona, Espanya: Editorial Anagrama

Documents audiovisuals:

Rierola, S. (productora), Solà, C. (director). (2019). *Sabem acollir?* [documental]. Espanya: Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals.

Webgrafia:

Article 1. Convención sobre el estatuto de los refugiados, Ginebra, Suïssa, 28 de juliol del 1951. Recuperat de: <https://www.acnur.org/5b0766944.pdf>

Asil.cat (2017). El derecho de asilo en Cataluña: propuestas de mejora de la acogida de personas con necesidades de protección internacional. Recuperat de: <https://www.ccar.cat/wp-content/uploads/2017/06/Nota-de-prensa-Red-Asil.cat-Dia-Mundial-Personas-Refugiadas.pdf>

Bárcenas, F. “¿Qué tipo de régimen es el orteguista?. A: *Confidencial* [en línia]. Espanya. 29 de juny del 2016. Recuperat de: <https://confidencial.com.ni/tipo-regimen-orteguista/>

Baltodano, M. Nicaragua, del sandinismo al danielismo. A: *Wiphala* [en línea]. Recuperat de: <http://www.wiphala.org/baltodano.htm>

Carrol, A., Mendos, L.R., (2017). Homofobia de Estado. Estado jurídico mundial sobre la orientación sexual en el derecho: criminalización, protección y reconocimiento. Recuperat de: <https://blog.siiis.net/2017/05/homofobia-estado-2017/>

CCAR (2019). Catalunya, terra d'asil. Recuperat de: <https://www.ccar.cat/wp-content/uploads/2012/06/Catalunya-Terra-dAsil1.pdf>

CEAR (2019). Resumen ejecutivo, Informe 2018, Las personas refugiadas en España y Europa. Recuperat de: <https://www.cear.es/wp-content/uploads/2018/06/Resumen-Ejecutivo-Informe-CEAR-2018.pdf>

CEAR (2019). Así funciona el Procedimiento de Asilo en España. Recuperat de: <https://www.cear.es/persona-refugiada/proceso-de-asilo/>

Chávez Esquivel, O. CIDH confirma represión contra manifestantes en Nicaragua ante el Consejo Permanente de la OEA. A: *La Jornada* [en línea]. Nicaragua. 12 de juliol del 2018. Recuperat de: <https://www.lajornadanet.com/index.php/2018/07/12/cidh-confirma-represion-contra-manifestantes-en-nicaragua-ante-el-consejo-permanente-de-la-oea/#.XPTGVogzbIX>

EFE. La represión del régimen de Daniel Ortega en Nicaragua acumula 561 muertos y 4.578 heridos desde el 18 de abril. A: *infobae* [en línea]. América Latina. 8 de gener del 2019. Recuperat de: <https://www.infobae.com/america/america-latina/2019/01/09/la-represion-del-regimen-de-daniel-ortega-en-nicaragua-acumula-561-muertos-y-4-578-heridos-desde-el-18-de-abril/>

FNPI. Las etapas del periodismo narrativo según Leila Guerriero. A: *Fundación Gabriel García Márquez para el nuevo periodismo iberoamericano* [en línea]. México D.F. 28

de març del 2017. Recuperat de: <https://fundaciongabo.org/es/noticias/articulo/las-etapas-del-periodismo-narrativo-segun-leila-guerriero>

Llei 12/2009. Boletín Oficial del Estado, Espanya, 30 d'octubre 2009. Recuperat de: <https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-2009-17242>

Nieto, S. "Todo el mundo era sandinista en Nicaragua, pero este régimen es peor que el de Somoza". A: *ABC internacional* [en línia]. Espanya. 20 de juny del 2018. Recuperat de: https://www.abc.es/internacional/abci-todo-mundo-sandinista-nicaragua-pero-este-regimen-peor-somoza-201807201635_noticia.html

REDACCIÓ. La persecución más ignorada. A: *Barcelona Ciutat Refugi, Ajuntament de Barcelona* [en línia]. Barcelona. 14 de juny del 2016. Recuperat de: http://ciutatrefugi.barcelona/es/noticia/infobarcelonaesla-persecucion-mas-ignorada_357789